

Elli yıllık aşk sanatı



Julia Kristeva ve Philippe Sollers'in 1967'den beri süren; olumlu ve olumsuz klişelerden hayli uzak birlikteliği, "Güzel Sanatların Bir Dalı Olarak Evlilik" isimli kitapla okura açılıyor. İkilikle çeşitli zamanlarda yapılan söyleşiler, kadın-erkek ilişkilerine dair kültürel konuşmaları da kapsıyor.

ALİ BULUNMAZ

alibulunmaz@cumhuriyet.com.tr

İki yazar; Julia Kristeva ve Philippe Sollers, kariyerleriyle bir okur kitlesine sahip. Evliliklerini hâlâ bilmeyenlerin bulunmasının en önemli nedeni, "çift" olmanın ötesinde birer özne hâlinde dünyaya seslenip "evlilik kurumunu" hayatlarının merkezine almadan yaşamaları.

Kristeva ve Sollers, 1960'ta Tel Quel dergisinin kuruluşundan beri tanışıyor. 1967'den bu yana aralarında eşitliğe dayanan, karşısındakinin benliğini değiştirip dönüştürmeme üzerine inşa ettikleri bir evlilikleri var.

Sollers'in "aşk sanatı" dediği evliliğe Kristeva, mesleği icabı zaman zaman psikanaliz penceresinden bakıyor ve olan bitenle birlikte ihtimalleri de değerlendirerek yaklaşıyor. Ortaya çıkarsa ikiliyle yapılan söyleşilerin toplamı Güzel Sanatların Bir Dalı Olarak Evlilik adlı kitap.

İKİ ÖZNE

Sollers, Kristeva ile evliliğini; kandırmanın olmadığı, hesapların ve sözleşmelerin bulunmadığı bir yaşam olarak görüyor. Üstelik birbirinin yaratıcı karakterine saygı duyup bunu olumlu etkiliyor ikili.

Kristeva ise "yabancıklarımızı uzlaştırma" diye nitelediği evliliği "yoğunlaşma"nın (boğa güreşinin) ve "ölüm arzusunun" (cinayet, intihar) bir simyası olarak açıklıyor.

Kristeva ve Sollers, aslında evliliğin tanımlanmasında kullanılan elementlerin



içinin nelerle doldurulduğuyla ilgili. İkili, hem yalın hem de iddialı bir sanat dalı olarak gördüğü evliliği anlatırken farklı bireylerin aynı yolda nasıl yürüdüğüne dair kendi deneyimlerini aktarıyor. Burada, bahsettikleri "yaratıcı

karakter" in bir yansımasıyla yüzleşiyor okur; Sollers, "çift" kelimesini neden sevmediğini tam o anda açıklıyor: "Julia ve ben evliyiz, tamam ama her birimizin kendi kişiliği, adı, etkinlikleri, özgürlüğü var. Aşk, ötekini bir öteki olarak tam anlamıyla kabul etmektir."

Kristeva ise aşkı ve evliliği anlatırken kafa denkliliği, sadakat ve sadakatsizlik arasındaki ince çizgiden bahsediyor. Tabii hâl böyle olunca konu dallanıp budaklanırken aile, cinsellik, özgürlük, arzu ve norm gibi kavramlar devreye giriyor.

Kristeva ve Sollers, evliliklerinden hareket ederken kadın-erkek ilişkisini çözümlüyor; tarihsel, sosyal, ekonomik, psikolojik ve felsefi analizlere giriyor. 1960'lardan günümüze kadar yakın çevrelerinde tanık olduğu evlilik ve ilişkileri de değerlendiren ikili, kendi deneyimlerini bir model olarak görmekten ısrarla kaçınıyor ya da bunun bir model olarak görülmesini istemiyor.

Kristeva ve Sollers, elli yıldır süren birlikteliğinin anlatımına içsel deneyimin aktarımı da diyor. Bahsettikleri bu deneyime, birbirlerine benzer yönleri bulunmasına rağmen farklı çocukluk ve ilköğretim yılları, tanık oldukları Avrupa'nın yakın tarihi, politik görüşler ve insan ilişkilerini değerlendiriş de dâhil.

Kristeva ve Sollers'in, birbirinin sözünü kesmeyen iki entelektüelin sürüp giden diyalogundan oluşan bir evlilik; hem zihinleri hem de bedenleri konuşurken kulakları da birbirini işitiyor.

"BİRLİKTE ÇOCUK OLMAK..."

Avrupa'nın "ortasında" bir ilköğretim yaşayan Sollers ile bu süreci Avrupa'nın "kıyısındaki" Bulgaristan'da deneyimleyen Kristeva'nın, birbirini anlama çabasıyla dolu elli yılın dökümünü kapsayan söyleşilerde ortaya çıkan "yabancılık sorunu", evliliklerinin âdeta tadı tuzu olmuş. İlk bakışta travma gibi görünen bu durum, ikilinin yaratıcı karakterini beslemiş. Hatta farklı nedenlerle hissettikleri yabancılaşmanın bir aşkı nasıl doğurduğunu Sollers şöyle özetliyor: "Tanışma, öncelikle bir çocukluk ile başka bir çocukluk arasındaki şok demek. Onun çocukluğu ilgimi çekiyor çünkü birbirinden çok farklı ülkelerde dünyaya gelmişiz (...) Alışılmış olandan çok farklı ama çocukluğun taşıyıp getirdiği şeylerin peşine düşen bir çocuklukla nasıl yakınlaşabilirsiniz? Birlikte çocuk olmaya, çocuklar gibi konuşmaya devam edersiniz..."

Kristeva ise "birbiriyle uyumsuz ama paylaşılabilir yabancıklar" diyor buna; sevdiği kişi böylece özel konusu olmaktan çıkıyor, karşısındakinin kendini onunla tamamladığını görüyor.

Katlanmış değil birbiriyle eşlik eden, birbirini duyup gören iki insan Kristeva ve Sollers: Evliliklerine dair bir "formül" ve "kompozisyon" söz edilecekse ikili için geçerli olan ya da onların yarattığı şey tam anlamıyla işte bu. ■

Güzel Sanatların Bir Dalı Olarak Evlilik / Julia Kristeva, Philippe Sollers / Çeviren: Aysel Bora / Yapı Kredi Yayınları / 104 s.